

DOMEN

angelček
 1926-27
 vtravnom

LETO 1926-27

OKTOBER

Spomin.

Jeseni, preden se je začela šola, smo romali na božjo pot. Zvečer so nas odpravili že za dne v posteljo, in mama je prinesla belo perilo in praznje obleke iz omare. Iz peči je potegnila dišeče, zlatozapečene orehove štruklje za popotnico. Silno težko smo zaspali tisto noč. Zjutraj je oče zapregel, in na vse zgodaj smo se odpeljali. Spominjam se, da so sijale še zvezde na nebu, in cesta v dalj se je komaj razločila iz hladne jutranje sivine. Oče je zadnji sedel na voz, švrknil z bičem in rekel: »Križ božji ... hi, Miško!«

Peljali smo se daleč, daleč. Majhen sem še bil in droban. V mamino ruto zavitega so me posadili na dno voza, kjer sem čepel med samimi kolena. Vozili smo se po veliki cesti solncu nasproti, mimo Šmarne gore, ki se vidi izpred naše hiše, mimo samega šumnega mesta Ljubljane še naprej med polji in drevjem. Po čudno neznanih krajih smo se vozili, se mi zdi, in še oče je rekel, ko smo srečali romarja-znanca: »Kar dobro je človeku, ko vidi daleč od doma domačega človeka!«

Odšli smo na goro, kjer je stala cerkev, bela in vsa prijazna. V veselo potrkanje se je mešal hrup naroda, pesem-božjepotnice, mila tožba prosjakov, sedečih in

klečečih ob robu ceste, litanije pobožnih ženâ, ki so z roženvenci v rokah hitele pred vrata božjega svetišča. Pri kramarjih ob cerkvi je dišalo po lectu, in oče mi je kupil rdeče orglice zato, ker sem hrabro hodil navkreber.

V cerkvi so donele orgle, in je dišalo po kadilu. Mati Marija, obdana od venca zlatih angelcev, izrezljane cerkvene klopi in obrazi romarjev — nad vsem je plavalava mavrična luč, ki je bogato lila skozi pisana cerkvena okna.

Petje na koru je utihnilo, in mašnik v rožastem plašču je dvignil sveto hostijo visoko v solnce. Trkali smo se na prsi, in tihota je ležala nad našimi sklonjenimi glavami.

Po maši me je prijela mama za roko in z veliko voščenko v levici me je peljala pred oltar, kjer se je gnetla ljudska množica. Pred ograjo iz belega kamena sva pokleknila. Njen obraz se mi je zdel ves drugačen, in njene ustnice so se gibale v neslišni molitvi.

Po kolenih sva potem drsala okoli oltarja. Zadaj je bila v zidu vdolbina in miza. Na tisto mizo je mati položila svečo. »Ta je zate!« se je sklonila k meni. »Zato, ker pojdeš letos v šolo. Le priden bodi in moli, pa ti bo Marija pomagala.«

* * *

Ko smo se vračali, nas je zajela noč, topla in polna bele mesečine. Ali ste potovali kedaj ponoči po tujih krajih, po vaseh, ki jim ne veste imena, ali ste se vozili v mesečini, po cesti, kamor še ni stopila vaša noga?

Polja so tiha, in v hišah za rdeče zastrtimi okenci živé neznani ljudje, ki jih niste še videli in ki jih ne boste videli nikoli. Drevje ob potu šumi naglas in se zgiba nad vašimi glavami. Včasih zalaja na dvorišču kak pes, in črna mačka se požene tik pred konjem v cestni jarek.

Srečate neznanega moža in ste veseli, ko slišite njegov: dober večer! in ste veseli, da lahko voščite neznanцу: Bog ga daj!

Poslušate pesem visokih smrek za seli in mrmranje vodice, ki je skrita v grmovju. In nad vami se pne nebo, mogočna streha brezmejne katedrale, tako velike in lepe, kakor je velik in lep Stvarnik njen, Mogočni in Brezmejni.

Nekje bije ura v stolpu. Tako je tiha noč, da slišite škripanje kladiva, ki se dviga, da udari vnovič na bron.

In vi se peljete domov.

* * *

Včasih sem dahnil v rdeče orglice, da so narahlo vzdrhteli kovinasti jezički. Bil sem vesel, in se mi je zdelo, da sem doživel nekaj zelo lepega. Mislil sem na svečo, ki jo je mati položila na mizo za oltarjem. Marija v vencu zlatih angelcev bo z menoj, in mama, ki se j: naslanjam na koleno, me ljubi, in oče mi je kupil orglice, oj, te moje orglice!

Zavili smo v klanec. Oče in brat sta skočila z voza. Vrh klanca je stala gosposka hiša, do strehe prepletена z divjo trto. Za železno ograjo so se vile tanke stezice, in iz vrča, ki ga je držal kamenit možic, je žuborela voda v široko kotanjo. V stekleni hišici na vrtu je sedela gospoda, in njen smeh se je razlegal k nam na cesto.

* * *

Odkar si mi dala življenje, sem romal veliko, moja mati, hodil sem vesel in žalosten med dobrimi in zlobnimi ljudmi, po belih cestah v mesečini in po kamenitih klancih v mrzli burji.

Kadar sem potrč mislil, da sem sam na svetu, sem se spomnil tiste božje poti v jeseni in bele voščenice za

oltarjem Marije in ljubezni, ki jo trošiš na moja pota
že let trideset in skoro pet. Kako naj ti povrnem, mati?

Jaz ti ne morem, moja mati, Marija v vencu zlatih
angelov ti bo vrnila.

Ant. Zužek.

Gustav Strniša:

Paše kokoši.

Paša kokodajsa
stopa po dvorišču,
vrtu in strnišču
kakor kakšen car.
Druga kokodeja
pa le škodo dela:
vedno v veži stika,
škili in izmika,
kar ji kje je vseč.

Tretja, ljubka piška,
majhna kakor miška,
moja ljubica —
v glavo je srebrna,
v noge je pa črna,
v očke pa tak zala,
kakor bi jokala —
ej, ta piška mala
vedno moja bo!

